

בי ומאן דנפח כו' וארוז' מאין באת כו' [פי' מבחינת אין שהוא מקור החכמה כמ"ש והחכמה מאין תמצא וכמ"ש בפ' במדבר ועמ"ש ע"פ האזינו השמים] שבחי' ומדרגת ישראל גבוה מאד נעלה מבחי' התפשטות חיצונית מלכותו ית' ולכן נאמר ושמרו בני' את השבת להתקדש בקדושתו ית' להיות שבת לה' אלקיך כו' וכתוב כיני וביני בני ישראל את היא כו' כלומר כמוני כמוהם כביכול וזהו ששת ימים תעבוד כו' בבחי' חיצונית עשי' כדי פרנסתו וכיום השביעי שבת לה' להיות מתעלה במקורא דכולא להבטל אליו ולדבקה בו ית' [ועמ"ש מענין זה בפ' שמות ע"פ כי טובים דודיך כו' וזהו ענין החזרת פנים בפנים דהיינו גילוי פנימית הנשמה ורעותא דליבא ליבטל אליו ית' בבחי' פנימיות א"ס ב"ה]:

ב אך הנה ארוז' מי שטרח בעי"ש יאכל כו' לכך כתיב ושמרו בני ישראל את השבת לעשות כו' כלומר שישמור מחול לשבת גם לתקן בעצמו ולעשות בנפשו את השבת שיהיה באמת כך והשמירה הזאת לעשות שבת בנפשו בימות החול הוא על ידי התפלה כי הגה בתקונים אמרו כי התפלה היא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ומלאכי אלהים עולים ויורדים בו מלאכי אלהים הם המצות שהם מלאכים שלוחי דמלאכא וכמ"ש בתנחומא פ' ויגש היו מכבדין את המצות שהן שלוחי ושלוחו של אדם כמותו [ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה ויקרא אל משה]. ובמקורם הם אבריים דמלאכא והיינו עדי"מ כמו שע"י אברי הגוף מתפשט הנשמה לפעול פעולתה כך ע"י המצות נמשך ומתפשט גילוי אלהותו ית' ועלייתן למעלה למקורן הוא ע"י התפלה [ועמ"ש בפ' שלח בפ' וזכרתם את כל מצות ה']. ולבאר ענין זה הגה חז"ל תקנו לומר קודם כל מצוה אק"ב שע"י המצות מתעלים בקדש העליון, והענין הוא דהנה כתיב אני בכרוש רענן כו' פי' ברוש הוא מין ארז שעדיין אזוקין והוא רך ורענן כשהוא בלחותו שאז יכולים לכופפו למטה ובשביל שהוא גבוה שבאילנות וכשמניחין עליו איזה דבר כשנכפף למטה הגה כשחוזר לאיתנו מגביה את הדבר ההוא למקום גבוה מאד וכך הוא עדי"מ בחינת אני כי יש בחי' אנכי ובחי' אני הוא בחי' תומצ' בבחי' למטה כשמתלבשים בענינים גשמיים ומגבילים הענינים לתת שיצור וקצבה לענייני המצות גשמיים כמו מי רביעית נוטלין לידים כו' [ועמ"ש בד"ה כי המצוה הזאת מענין אנכי ואני], והוא כמשל הכרוש רענן שנכפף למטה וחוזר למעלה למקורא עילאה דכולא. וכן בזה לעו"ז נאמר ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו כי כמו שהמצות מתעלים ע"י העלאות פנימיות לבבות כללות נשי' כמאמר עלה במחשבה כו'. ולכן אומרים אלקינו פי' שהוא כח חיותנו ושאליו אנתנו משתחווים ומודים בבחי' ביטול. והנה ארוז' פרק לפני אידיהו (דה ח' ע"א) ישראל שבחור' עובדי כוכבים בטהרה הם כי ההשתחואה לעבודת כוכבים הוא שמשתחווה וכופף ראשו לכוכבים ומזלות והנה כתי' ומגדגד תבואות שמש שהתבואות גדלים מן השמש וכן שאר כל עניני עולם הזה אין לך עשב מלמטה שאין לו כוכב מלמעלה שהוא המזל שממנו נשפע הדבר וכשאדם מטריד מחשבתו ולבו רק בעניני עולם הזה כל הימים הוא מוריד שכלו שבראשו לדבר הנשפע מכוכבים ומזלות ונעשה גם הם בחי' אלהינו למעשה ידינו כי מעשה ידינו שהוא עסק הפרנסה נעשה מזה בחי' אלהים אחרים. וזהו ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע שאע"פ שהדבר שהוא מלוכבש בו בענינים גשמיים נראה לעין שהוא מן העבירות שאדם דש בעקביו. הגה הוא דומה למשל קליעת האבן שמקלעין אותו ע"י כף הקלע למקום רחוק מאד עד שנעשה כאלו עובד כוכבים. והנה עליית המצות העיקר הוא ע"י התפלה לפי שאז הוא שעת הכושר ומתגלה ומתעלה בחי' פנימית נקודת הלב בכללות נשי'

לכן ענין הקרבנות נעשה על ידינו עצמן (וזהו שיהיכ"פ אסור בנעילת הסנדל וכמ"ש בשל"ה כי המנעל והסנדל מורה על המלאכים מט"ט וסנדל שנק' נעל דשכינתא וכיום הכפורים הוא למעלה מבחי' זו כו' ע"ש, והיינו כי מט"ט וסנדל קושר קשרים לקונו מתפלוחיהו של ישראל שהן מעלים התפלות כמ"ש במ"א ע"פ מה יפו פעמך בנעלים כו' וזהו ע"ד שבקרבנות היה אריה דאכיל קרבנין כו'. אמנם ביהיכ"פ אין צריך שיעלו התפלות ע"י המלאכים כי"א הקב"ה בעצמו מקבלן ועמ"ש במ"א בד"ה כנשר יעיר וביד"ה ואריה כבקר יאכל תבן כו'), ונעשית עליה יתירה בעילוי אחר עליו בבחי' ממעמקים. ופי' בעשרת ימי תשובה עד יוה"כ"פ שאז לפני הוי' תטהרו שמגיע לבחי' פני הוי' בחי' פנים הנ"ל. הגם דכתיב לפני לא יראו היינו שהפנים בעצמן אין באים לידי גילוי. אבל הגילוי נמשך משם ממעמקים קראתיך להיות גילוי בחי' הוי' וגם לפני לא יראו בבחינת המשכה למטה אבל בבחינת העלאה את פניך הוי' אבקש:

דרושים ליוה"כ

לבאר ענין יו"כ. כתוב אחד אומר שבת שבתון הוא לכם וכתוב אחד אומר שבת שבתון היא לכם הגה ארוז' עבר על מ"ע ושב לא זו משם עד שמוחלין לו עבר על מל"ת תשובה תולה ויו"כ מכפר. ולהבין זה דהא מ"ע עדיפא שדוחה את ל"ת הנה כתיב שובו אלי ואשובה אליכם (במלאכי ס"ג) וכתוב השיבנו ה' אליך ונשובה שהוא ענין עדי"מ החזרת פכ"פ כי הנה כתיב כי פנו אלי עורף ולא פנים שאפילו בשעת החטא לא שייך לומר עליו ית' שריחק ה' את האדם בריחוק מקום ממש שהרי מכה"כ ולית אתר פנוי מיני' והוא הוא הנותן לאדם כח וחיות לחיות אפילו בשעת החטא ממש אלא שהוא עדי"מ כמו שני כנ"א שעומדים זה אצל זה בקירוב מקום רק שזה מחזיר פניו לכאן וזה מחזיר פניו לכאן לפי שאין ביניהם קירוב הלבבות וע"י התשובה חוזר להיות פכ"פ [ועמ"ש מזה בד"ה שובה ישראל]. וביאר ענין זה יובן כמ"ש ושמרו בני ישראל את השבת כי הנה ענין השבת שבו שבת ה' כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ כו' דהיינו שהשפיל א"ע כביכול וצמצם בעשרה מאמרות יהי רקיע כו' בששת ימי המעשה לברוא ולהוות ולהחיות רוח שפלים בבחינת חיצונית מלכותו ית' לבד כדכתיב מלכותך מלכות כל עולמים שהתהוות כל עולמים וחיותם אינו אלא מבחי' מלכותו ית' ואינו כדמיון הנשמה המחיה את הגוף שמתלבשת בתוכו להחיותו ויש לה התפעלות ממקרי ושנוי הגוף כו', משא"כ אני הוי' לא שניתה כתיב שאין בו שום שינוי ח"ו מצד רבוי הנבראים וכמאמר אתה הוא עד שלא נברא העולם כו' לפי שאינו מתלבש בתוך העולמות להחיותם בבחי' פנימיות מהותו ועצמותו ית' אלא רק התפשטות זיו והארה ממנו ית' שעלה ברצונו להיות מלך עליהם והוא חיותם וקיומם מה שנקרא שמו עליהם וכמ"ש הודו על ארץ ושמים כו' והתפשטות זו נחשבת ירידה והשפלה גדולה לגבי הקב"ה בבחי' פנימיותו וכיום השבת נתעלה בבחי' פנימית א"ס ב"ה וה"ז נק' בחי' שביטה אצלו. עדי"מ כאדם המדבר שבשעה שהוא מדבר מצמצם שכלו ומורידו בהדבורים וכאשר אינו רוצה לדבר פוסק ושובת והרי אז עלה שכלו למקורו אשר שם משכן החכמה, כן ויותר מכן לאין קץ ותכלית מתעלה ביום השבת למעלה ממדרגת החכמה שנחשבת כעשי' גופני' כמ"ש כולם בחכמה עשית אלא כמאמר את חכים ולא בחכמה ידיעא כו' ולפי שישאל עלו במחשבה וכמאמר ואתה נפחת

בחשיקה ודביקה באלהים חיים. וזהו מארז"ל תפלות במקום קרבנות תקנום כי כמו הקרבן שהיו מקריבין הבהמה שתהא נשרפת כאש שע"ג המזבח וכך צריך לעורר את האהבה בתפלה ברשפי אש שלהבת מתלהבת בלבו כי יסוד האש הוא בלב ולשרוף ולכלות את נה"ב שבו כו':

ג והנה כתיב ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח וארז"ל אע"פ שאש יורד מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט כי גם למעלה יש בחי' אהרן שנותן בחי' אש בכנסיו כי אהרן הוא שושבינא דמטרוניתא והוא מז' הרועים המשפיעים גילוי אלהותו ית' במקור נשמות ישראל ובחי' אש שלמעלה היא אהבה הטבעית אהבה רבה שבנפש האלהית הכלולה בחכמה שבנפשו [עיי' בס"ש פ"ח י"ט ומ"ש באגה"ק כד"ה אין ישראל נגאלין אלא בצדקה. ועמ"ש בפ' עקב כד"ה ולהבין שרש טעם קישור וחיבור ושייכות ברית ותורה. ועמ"ש כד"ה שחורה אני כו' שזופתני השמש כו' ע"ש] אשר איננה מתלבשת כלל בלבושי הנפש החיונית והיא מתלהבת ומתלהטת במס"נ על ק"ה ממש וליפרד מן הפתילה הוא הגוף שנאחזת בו כשלהבת העולה מאליה לדבקה בו ית' ומצוה להביא מן ההדיוט אש שלמטה ע"י התבוננות בגדולת ה' כל חד לפום שיעורא דיליה ולהלהיב לבו ונפשו לעבודת ה' והתבוננות המוליד אהבה עזה שהיא כרשפי אש הוא כאשר מתכונן בדבר חדש כמו שאנו רואים בחוש שכאשר רואה דבר חידוש מתפעל מאד וכך ארז"ל בכל יום יהיו בעיניך כחדשים והוא כאשר יתבונן המשכיל כי באמת חדשים לבקרים כו' ומחדש בכל יום תמיד מע"ב מאין ליש ובהתחשך החשך של לילה ויסתלק ונעשה אור של יום. וכך יראה האדם בעצמו שבלילה ישן וחיותו מסתלק ממנו ובקומו נעשה בריה חדשה ומוזה יבין על כל יצורי עולם שכן הוא וחיותם רצוא ושוב וכאשר יראה בעיניו ולבבו יבין כי ראה זה חדש הוא ע"כ ילהיב לבו וישים אליו לבו ונשמתו וכמ"ש צעק לכם וזהו ענין החזרת פנים כי כמו שיש עורף ופנים בגוף כן יש בנשמה, והוא כמו ענין הנ"ל שגם קודם שישים האדם הדברים האלה אל לבו הנה באמת כך הוא שמחיה ומהווה מאין ליש ומחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב ולא שייך לומר שהוא רחוק מה' ח"ו אלא שהוא כמשל אדם ההופך ערפו לחבירו ומחזיר פניו ממנו, ואח"כ אם ישים ללבו הדברים הנ"ל הרי הוא כמו שמחזיר פניו לחבירו, ועד"ז תקנו נוסח התפלה ברוך אתה מלך העולם פ"י כי כל העולמות נמשכו מבחי' מלך. כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים והוא בחינת חיצוניות לבד להיות נק' עליהם שמו ומלכותו לבד ומבקשים שיהיה ברוך אתה והיינו כמ"ש ברוך ה' אלהי ישראל מהעולם ועד העולם [עיי' בזה ר"פ תרומה דכ"ז ע"כ ובפ' אמור דף ק' ע"ב גנין דהרין נהרין כו' ודציט ע"א גבי מעולם] דהיינו שיתברך וימשך ממקורא עילאה ראשיתה דכולא מהעלם אל הגילוי אשר יאמר עליו כי הוא זה אתה בלשון נוכח דהיינו שישוב אלינו בבחי' פנים על ידי שובנו פנינו אליו כנ"ל:

ד והנה כתיב זה שמי לעולם שמי עם י"ה שס"ה כו' כי מ"ע נמשכים מבחי' ו"ה שהוא בחי' עלמא דאתגליא ומל"ת נמשכים מבחינת י"ה שהוא בחי' עלמא דאתכסיא [יהו ענין מהעולם ועד העולם ועמ"ש מענין מ"ע ומל"ת בביאור ע"פ שימני כחותם]. והנה בעברו על א' מ"ע דאורייתא וענפיה דרבנן פוגם בו"ה משא"כ בעבור על ל"ת וענפיהו פוגם ב"יה [ועיי' מ"ש כד"ה ראה אנכי בענין בחי' י"ה ובחי' ו"ה שיש בנפש ועמ"ש מזה ג"כ כד"ה ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל כלעם]. וביאור ענין זה כי לשון פגם הוא נקב שיש בו חסרון וכאשר מבטל מ"ע הוא עושה חסרון ומניעה שאינו מאיר עליו אור עלמא דאתגלייא דהיינו בחי' אתערותא דלתתא [היא הנקרא ג"כ אהבה וטא כמ"ש בפ' עקב שם] בחינת אש שלמטה שהוא ע"י התבוננות

הנ"ל וכאשר עובר על מל"ת הנה הוא מונע ומחסר אור העליון שלא יוכל האש שלמעלה שהוא אהבה הטבעית להתחזק בנפשו ולהוסיף אומץ אהבתו בסיוע של מעלה על אהבה דלתתא כי לא יגורך רע כתיב ועונותיכם מבדילים כו' כי כבר נקלע למרחוק כמו עדי"מ הכף הקלע הנ"ל ולכן לא יכול להמשיך אש האהבה וע"כ אם עבר על מ"ע ושב לא זו משם עד שמוחלין לו כי בעשותו תשובה התעוררות התשובה מועיל להלהיב אל נפשו אתעדל"ת שאבד בעונו וזהו לא זו משם פ"י שנשאר על עמדו ותיקן מה שעוות [וכנזכר לעיל שהתפלה שבכל יום נק' סולם כו' ובו מלאכי אלקים שהם מעשה המצות עולים כו' ולכן על ידי התפלה בכונה בבחינת תשובה מתקן מה שעוות בביטול מ"ע] משא"כ כשעבר על ל"ת שפגם ומנע את אור העליון אתערותא דלעילא שאף אם יעורר באתערותא דלתתא לא תוסיף תת כח האהבה עליונה כי מנע אורה ולזאת תשובה תולה ויום הכפורים מכפר כי ביום הזה יכפר עליכם לפני ה' שמתעורר בחינת פנימיות רצונו ית' [שלמעלה מבחי' י"ה ומבחי' ו"ה ועמ"ש מזה כד"ה חייב אינש כו' עד דלא ידעי כו'] שאז נושא עון ועובר על פשע ונקה שאין העון תופס מקום כלל ונק' כארו בלבנון כו' [שהוא מדרגה עליונה יותר מבחי' ברוש רענן שע"י מעשה המצות וע' בזה ויקרא (ד"ו ע"א) ובפ' לך לך (דפ"ב סע"א) ועמ"ש בפ' אחרי בענין בגדי לבן דכה"ג ביום הכפורים] שמלבין עונותיהם של ישראל, ולזאת אנו מבקשים סלח לנו מחל לנו דהיינו שהוא כמו עדי"מ אדם המבקש מחבירו שלא ירגוז עליו עוד וישים אהבתו אליו דהיינו על ידי שאומרים אשמנו חטאנו ועל חטא כו' ומשפילים א"ע ומפרסמים החטא ומודים שהוא שיקוק ותיעוב ועי"ז אתכפיא סט"א וממילא אסתלק יקרא דקוב"ה לעילא וישוב ירחמנו וכששב אהבתו אלינו מפנימיות רצונו ית' אזי אין חטא ועון מבדילים עוד כי אין העוונות מבדילים אלא ביניכם לבין אלהיכם דהיינו בבחי' אלהים שלכם אבל בבחי' פנימי רצונו ית' הרי לפניו כחשיכה כאורה [ועמ"ש כד"ה ולא אבה הנ"ל בענין ויהפוך כו' ע"ש]. וזהו שבת שבתון דאפי' לגבי שבת שהוא ענין החזרת פכ"פ הוא שבתון דהיינו שיש לו עילוי אחר עילוי ביתר שאת (ועמ"ש מענין זה כד"ה האזינו השמים וכד"ה שובה ישראל עד. ועיי' מ"ש הרמ"ז בפ' הזהר פ' אמור (דף צ"ג ע"ב) בענין את פניך הוי' אבקש בקשו פניו תמיד], והגם שגם שבת נק' שבת שבתון מפני שיש שבת תתאה ושבת עילאה [ועמ"ש בפ' בהר ע"פ את שבתותי תשמרו ובפ' שלח כד"ה מקושר עצים כו'] אך דשם כתיב מקרא קדש כלומר שנשאר בקודש העליון, אבל כאן נאמר לכם דהיינו שיריד ומתגלה ההארה הגדולה ההיא למטה במקור נשמות ישראל כו':

שבת שבתון הוא לכם ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב וגו'. להבין מהו בתשעה בתשיעי מבע"ל. וגם מ"ש שבת שבתון הוא ל' זכר, ובפ' אחרי כתיב שבת שבתון היא. ושם נאמ' ועניתם את נפשותיכם חקת עולם ולא נאמר בתשעה לחדש כמ"ש כאן בפ' אמור. וצ"ל טעם השינוי וגם לכאורה כאן היה ראוי יותר לומר חקת עולם דהא בפ' אחרי מבואר כל סדר עבודת כה"ג ביוה"כ, ואיננה רק בפני הבית, משא"כ כאן בפ' אמור דעיקר הפרשה הוא סדר המועדות, שזה נוהג גם עכשיו שאין בית המקדש קיים. אם כן כאן דייקא היה ראוי לומר חקת עולם. ומדוע שינה הכתוב לכתוב שם דייקא חקת עולם ולא כאן. והנה כתיב וכפר על הקדש מטומאת בני ישראל. וצ"ל מהו ענין הכפרה על הקדש, וכי חטא חטא שצריך כפרה. ועיי' מזה בספר